DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

DYSPEPSIA.

6

DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS,

DE

DYSPEPSIA;

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GEORGII BAIRD, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;

NECNON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimae FACULTATIS MEDICÆ decreto,

Pro GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

JOANNES NELSON SCOTT,

EX

INSULA MONA.

Societ. Reg. Medic. Edinburg. Soc. Extr.

Ad diem 12. Septembris, hora locoque solitis.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,XCV.

PRINCIPI
EXCELSISSIMO, POTENTISSIMO, NOBILISSIMOQUE,
JOANNI,
ATHOLIÆ DUCI ET MARCHIONI;
TILIBARDINI MARCHIONI ET COMITI;
STRATHTAI ET STRATHERDALIÆ COMITI;
BLANQUIHIDDERI, GLENALMONDII, ET GLEN-
LEONIS VICECOMITI;
MORAVIÆ, BALVANIÆ, ET GASCIÆ BARONI;
FALCOLANDIÆ CUSTODI;
MONÆ ET INSULARUM REGULO;
NECNON
STANLAEÆ IN GLOCESTRIA BARONI MORAVIO;
STRANGIÆ COMITI;
PROXIMO AD DIGNITATEM BARONIS STRANGII,
KNOCKINII QUOD IN PRAEFECTURA SALOPENSI EST,
HAEREDI;
PRAEFECTURÆ PERTHENSIS PRAEFECTO REGIO;
MONÆ REGI VICARIO, PROCURATORI, CANCELLARIO,
STRATEGO, IMPERATORI;
DUARUM MONÆ PRAESIDIARIARUM LEGIONUM
MILITUM TRIBUNO;
OB
BENEFICIA,
IN ILLUM PATREMQUE COLLATA,
HANC DISPUTATIONEM,
GRATI ANIMI
TESTIMONIUM,
D. D. CQUE
JOANNES NELSON SCOTT.

DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

DYSPEPSIA.

PROŒMIUM.

§ I. LICET omnes voluptates, quae nobis cum belluis communes ſint, cultu et ſcientiis multiplicentur, et appetitus immodici, quos nova moveant incitamenta, iis expleantur artibus, quae luxuriae miniſtrent; tamen, emolleſcente civitate, ubi pro pudore, pro abſtinentia, pro virtute, impudicitia, pravae cupidines, luxuria, et inertia invadunt atque vigent, plurimis plectimur morbis, quibus carent imperitae

 gentes,

gentes, quae, labore famem tolerantes, necdum deditae corporis gaudiis, non per luxum atque ignaviam aetatem agunt.

II. E morbis, quibus homines cultu et artibus emolliti, prae feris et imperitis, opportuni ſunt, eſt is, qui in quadam ventriculi infirmitate conſiſtit, et cui, apud medicos, nomini *dyſpepſia* eſt.

III. Quibus cauſis enaſcatur hic (II.) morbus, et quibus notis inſigniatur, cognoſcere; atque, qua ad ſanitatem perducatur ratione, ſcire; maximi momenti eſt: non quia gravis morbus eſt aut fatalis; ſed quia tantum parti, cui inſidet, cum univerſo corpore intercedit conſortium, ut, illa malè ſe habente, omnes hujus functiones, plùs minùs, perturbentur.

IV. Hic (II.) morbus omnium aetatum, omnium temperamentorum, omniumque regionum communis

communis eſt; neque profectò ſatis conſtat, utrùm mares ſaepius, an foeminae, in eum incidant. Ipſe enimvero, quippe cùm lentus ſit morbus, eſt plurimorum, in praeſentia, malorum materies; et, niſi aptis medicamentis adhibitis opportunè depellatur, vires et animi et corporis labefactando efficit, ut graviora adhuc, et inter ſe diſſimillima, ſuperveniant.

V. Ex ſcriptis Aretaei et Celsi ſatis conſtat, morbum, de quo diſputamus, et Graecis et Romanis familiarem fuiſſe.

VI. Cùm concoctio alimentorum, ad incolumitatem corporis conſervandam, tam neceſſaria ſit, non eſt, cur miremur, vetuſtos auctores ventriculum, quo conſiſtit hic morbus, caeteris corporis partibus praeſtare, opinatos eſſe. Ille enim non ſolùm praepollet acerrimo ſenſu, ſed etiam tantum habet conſortium cum caeteris partibus, etiam iis quae longiſſimè diſtant, ut, his morbidis, ille,

illé, illo hae, plùs minùs perturbentur, neque propriis muneribus fungantur.

VII. Utrùm verò in iis, quae aſſumpta alimenta malè concoquunt, aegritudo caeteri corporis ex infirmitate ventriculi naſcatur, an haec ex aegritudine caeteri corporis, nondum, inter medicos, convenit. Exiſtimatio communis omnibus eſt, et rem utrinque diſputabilem verſare in utramque opinionem licet.

VIII. Mirum eſt, hunc morbum recentioribus medicis adeo levem viſum eſſe, ut ſcriptis ferè ſilentio praeteriverint. Eum profectò attigerunt Hoffmanus, Boerhavius, et Swietenus, ſed permiſtè tantùm, diſperſè, et quaſi curſim: et, abſque foret Tissotio, Homio, et Culleno, qui eum diſcretè, electè, et fuſè proſecuti ſunt, nihildum ferè de eo cognoviſſemus.

DEFI-

DEFINITIO.

IX. *Dyſpepſia* a CULLENO ſic definitur:

1. "Anorexia, nauſea, vomitus, inflatio, "ructus, ruminatio, cardialgia, gaſtrodynia, "pauciora ſaltem vel plura horum ſimul con-"currentia, plerumque cum alvo adſtricta, et "ſine alio vel ventriculi ipſius, vel aliarum "partium morbo." *

2. VOGELIUS *dyſpepſiam* in *generibus* ejus *noſologiæ* diſpoſuit; ſed tantùm abeſt, ut propriis ſignis eam definiat, ut, verſo tantùm LATINE GRAECO nomine, "*tardam difficilemque concoc-"tionem*" appellet †.

HIS-

* Vid. CULLEN. *Synopſ. Noſolog. Method.* tom. II. Claſſ. II. Ord. II. Gen. XLV.

† Vid. VOGEL. *Gener. Morb.* Claſſ. VI. Gen. CC,LXXVII.

HISTORIA MORBI.

X. Prima plerumque ſigna ſunt ſenſus plenitudinis et ponderis in ventriculo: circa praecordia, praecipuè poſt cibum aſſumptum, aliquid doloris et aegritudinis: appetitus deficiens: animus triſticulus et demiſſus: inflatio ventriculi et inteſtinorum, unde ſpiritus et ſuprà et infrà cum ſonitu erumpit: dolor colicus: flatus et ructus.

XI. Interea, alvus plerumque adſtricta eſt, ſed interdum ſoluta. Quae dejiciuntur, ea perſaepe viridi ſunt colore; qui fortaſſe efficitur mutatione, quam bilis, ex nimio acido ventriculi ſecum commixto, ſubit. Dolet ventriculus, primùm leviter tantùm et ſubinde; ſed, inveteraſcente morbo, graviùs et ferè continenter.

XII. Seriùs ociùs aeger, quid ſibi ſit rei, certior ſit, et morbus multùm ingraveſcit. Diſſolutus ſtomachus nihil ferè alimenti appetit; vel aſſumptum nauſeat, imò haud rarò nondum confectum ſubitò evomit. Simul, vel haud multò pòſt, aeger eructat liquorem plerumque acidum, modò autem rancidum, modò putridum, modò amarum. Eodem tempore, ardor ventriculi eſt, et aliquid muci tenacis exſpuitur.

XIII. Eorum, qui hoc morbo marceſcunt, nonnulli aſſumptum alimentum, pòſt paulò, boyum inſtar, ruminant. Eorum anima foetet; lingua arida plerumque eſt, vel albido quodam flavove ſordida. Tempore matutino ſitiunt multùm, et propter internarum faucium ſiccitatem, continenter ferme tuſſiunt. Uvula, et velum pendulum palati *, nonnunquam magnopere relaxantur.

XIV.

* Vide WITHERS. *Obſervations on Chronic Weakneſs*, pag. 8.

XIV. Quinetiam caput, ex tranſverſo frontis, dolet, et ſimul vertigine afficitur: parùm autem turbatur intellectus. Saepenumero, cùm peracutus dolor ſit, oculi hebeſcunt, neque res objectas accuratè diſcernunt. Aures, matutinis potiſſimùm horis, multùm ſonant: et iis, qui nimis irritabiles ſunt, anima aegrè reciprocatur; cor palpitat; et nonnunquam anima deficit.

XV. Arteriae plerumque celeriter, ferè ſemper imbecilliter, micant. Cutis, minutâ per eam exhalatione, tactu arida eſt; atque aeger de frigore, praecipuè in extremis partibus inferiorum membrorum, et in ventriculi regione, conqueritur. Urina ſaepenumero naturalis eſt; verùm interdum tamen turbida et ſubrubra, vel pallida et nimis copioſa.

XVI. Somnus vel aegrum refugit, vel, ſi quando obrepſerit gratus, ſubinde aut inſomniis turbatur, aut ſubitò interpellatur.

XVII. Porrecto in longum morbo, corpus universum flaccescit: motum, in primis post assumptum cibum, aeger aversatur; et vel levissimâ exercitatione brevi defatigatur. Cutis ubique pallida est, interdum lurida, aut flava. Facies itidem pallescit, et cadaverosa fit. Oculi hebetes fiunt atque natantes. Pallescunt, vel potiùs livescunt, labra.

XVIII. Animus etiam marcet; irritabilis fit; causis vel levissimis in iram rapitur; atque, corporis instar, ignavus est et iners. Attendendi, cogitandi, et judicandi, ut valida solebat, mens incapax est. Quinetiam, neque, ut debet, praeterita reminiscitur, neque recognita dispositè ordinat. Aliàs autem parùm omnino afficitur.

XIX. Nonnulli aegri continuo ferè timore anguntur, ne levissimis causis valetudo ingravescat. A labore timent; timent a humore; omnis eos

aura terret: atque inanis ipſe timor auget morbum.

XX. Propter inſolitam ventriculi et alvi mobilitatem, et concitatum nimis hujus motum, alimentum inconfectum dejicitur. Malum hoc ſignum, unà cum ſalivâ nimis copioſâ, in *dyſpepſiâ* inveteratâ haud infrequens eſt. Tum quoque ſigna complura hydropis apparent; atque corpus, jam multùm laxatum, ſudore nocturno et alvi profluvio ad oſſa quaſi et pellem colliquet *.

XXI. Tantis totque malis confectus aeger, labentibus annis, impar muneribus, gaudiis impar, cuique nullum in ſpe quidem ſupereſt ſolatium, vel miſeram protrahit vitam, vel lentae morti occumbit.

XXII. Interdum, ſed rariùs, hoc morbo implicitì,

* Vid. WITHERS, *On Chronic Weakneſs*, pag. 14. & 15.

pliciti, alimentum ſolito cupidiùs appetunt, et oblatum edaces devorant. Haec edacitas acidâ quadam vel acri materiâ ventriculum ſtimulante fortaſſe efficitur. Qui ſic ventri obediunt, ii priſtinum vigorem retinent, neque macilenti fiunt; atque diſſolutio ſtomachi, de qua conqueruntur, magis forſitan ex ingurgitatione enaſcitur, quàm pravâ concoctione.

XXIII. Foeminae, quae aliquandiu *dyſpepſiâ* laborârunt, ſaepe menſes, conſtitutis naturâ temporibus, non profundunt; ſed debiles et mobiles factae, cauſis vel leviſſimis identidem corripiuntur.

XXIV. Ferunt, porrò, auctores, eos, qui *dyſpepſiâ* tentantur, interdum lateris et *epigaſtrei* doloribus affici. Hos verò de conſortio, quod his partibus intercedit cum ventriculo, pendere, vel potiùs de rheumatiſmo muſculorum externorum, veriſimile eſt; cùm praeſertim, ferè in

proverbium

proverbium cesserit, eos, quorum stomachus dissolvitur, et qui ideo acida eructant, minimè omnium in pleuritidem incidere.

XXV. *Dyspepsia*, qua interdum marcescunt infantes, insignitur acore ventriculi et intestinorum, et faecibus, quae hinc transmittuntur, colore viridibus.

XXVI. *Dyspepsiam* diu protractam committere posse, ut in jam calculosis ingenerentur calculi, aut etiam ipsam homines jam primùm calculosos reddere, vero, ut nobis videtur, non absimile est.

XXVII. Unquamne, in proclivibus, *phthisin dyspepsia* concitat? Nunquando longâ *dyspepsiâ* confecti, prae caeteris, duritiâ *pylori* vexantur?

DIAG-

DIAGNOSIS.

XXVIII. Signorum ſimilitudine adducti, medici, ni, ad eorum cauſas cognoſcendas, animos intenderent, ſimilia iiſdem ſemper medicamentis levare conarentur: quo, profectò, nihil abſurdius, nihil inutilius, nihil demum alienius eſſe potuit. Prudens autem medicus, qui ſolet animadvertere, quibus ex cauſis morbi coeperint, et experientia monitus, quàm ſaepe fallant ſigna, quorum origo nondum cognita ſit, non omnem dolorem eâdem curatione diſcutere aggredietur.

XXIX. Cùm igitur non curari id, quod aegrum eſt, poſſit ab eo, qui, quid ſit, ignoret, uniuſcujuſque profectò medici intereſt plurimi, morbos, alio alium, accuratè dignoſcere.

XXX.

XXX. Prima origo caufae, unde *dyfpepfia* coeperit, vel in ipfo ventriculo poteft effe, vel in aliis partibus corporis. *Dyfpepfia* enim ulcerationi ventriculi, duritiis *pylori*, et redundantiae bilis fupervenit; necnon capitis dolori, renum calculis, et *amenorrhoeae*, quam *chlorofin* nonnulli perperam nominârunt.

XXXI. Morbi, quibus maxima eft fimilitudo cum *dyfpepfia*, funt podagra *atonica*, et *pylori* duritia.

XXXII. *Podagra* (XXXI.) *atonica*.—Primariam *dyfpepfiam*, ab ea fecundaria, cui podagrici, prae caeteris, opportuni funt, diftinguere, arduum imprimis et difficile eft. Quò, utrâ duarum conflictetur aeger, cognofcamus, hujus praeteritae valetudinis, potiùs quàm malorum quibus in praefentia prematur, ratio habenda eft.

XXXIII. 1. Hunc (XXXII.) in finem, animadvertendum

madvertendum eſt, quibus parentibus aegrotans ortum ducat; qua aetate ſit; mas ſit, an foemina; qua corporis magnitudine ſit; demumque, craſſane ei, necne, cuticula. His enim cognitis, diſcernere, podagrâ *atonicâ*, an *dyſpepſiâ* laboret, non arduum erit.

2. Intelligendum, porrò, eſt, illum morbum, quamvis ſtomachum interdum ſubitò petat, et gravem ibi dolorem moveat, tamen plerumque *anorexiam* tantummodo, et alia quaedam *dyſpepſiae* ſigna, unà cum doloribus, et muſculorum, hìc illic corporis, diſtentionibus, efficere, atque animum triſtem et demiſſum reddere.

3. Si haec (XXXIII. 2.) ſigna omnia, vel ex his pleraque leventur, quoties pollicem alterutrius pedis podagra excruciet, et, hac illinc ſubitò recedente, graviora reddantur, animo incertus non erit medicus, utro morborum aeger vexetur.

XXXIV.

XXXIV. Etiamſi *dyſpepſia* et podagra *atonica* eadem ferè ratione curandae ſint, tamen minimè dubium eſt, quin illa, ex opinione, podagrae prolem eſſe, multo gravior reddatur adhibitis medicamentis, quae corpus ſtimulant. Hinc apparet, quanti et aegro et medico momenti ſit hos morbos internoſcere, cùm ex alterutrius errore ille haud leve detrimentum faciat.

XXXV. *Pylori* (XXXI.) *duritia*—1. In hoc morbo, dolor in eadem parte perpetuus eſt, qui interdum multùm intenditur preſſurâ; in ſtomacho ipſo eſt calor inſolitus; concoctio magnopere impedita; illico, poſt aſſumptum alimentum, vomitus et graviſſimus dolor; alvus perquam compreſſa; ventriculi acor acerrimus; interdum tumor, ventriculi regione contrectatâ, tactu perceptus; et, quod hujus morbi proprium eſt, ſanguinei aut purulenti quid in iis, quae ſuprà infràve erumpunt *.

2.

* Aud. Mon. *Praelect. Path.* ann. M,DCC,XCII.-III. III.-IV. IV.-V.

2. Quinetiam, ei, qui *pylori* duritiâ laborat, eſt facies multo magis cadaveroſa, quàm ei eſt, qui *dyſpepſia* conflictatur, et multo citiùs ſupervenit febris *hectica*.

XXXVI. *Dyſpepſiam* et *hypochondriaſin* genere diſcrepare, CULLENUS opinatur; quòd, ſi melancholici aetate jam provecti, malâ concoctione laborant, eorum animus multò magis contriſtatur, quàm is eorum, qui temperamento ſanguinei, et aetate juniores, ejuſdemmodi concoctione marceſcunt.

XXXVII. 1. Contra hanc verò CULLENI opinionem dici poteſt, homines, quibus alia, quàm melancholicum, temperamenta ſunt, *hypochondriaſi* affici, et, ſecùs ac ratus eſt hic auctor, eos, qui hoc morbo contriſtantur, eos ferè numero adaequare, qui tentantur *dyſpepſiâ*. Quinetiam, experientiâ quorundam medicorum, quorum nu-

mero ſunt HOMIUS * et GREGORIUS †, conſtat, utroſque morbos ex iiſdem cauſis enaſci, iiſdem notis inſigniri enatos, et eâdem ratione ſanari.

2. A. Ex variante adeo, dum vivitur, et mutabili hominum animo, quem tam aptè deſcripſit ipſe CULLENUS, concipere poſſumus, quamobrem aetate provecti, malis, quibus afficiuntur, perſeverantiùs occupentur, quàm ii, quibus, ob aetatem, integer etiamnum ſanguis eſt.

B. Verùm, ut vetuli ſuis malis pertinaciùs verſentur, quàm juniores, aliquâ forſan ex parte, efficere poteſt major illorum ventriculi infirmitas, longiore vel vehementiore ſtimulatione inducta. Eſt enim veriſimillimum, quo magis diſſolvitur ſtomachus, eo quoque magis contriſtari animum; et, ſi veteratas *dyſpepſias* aequè, ac

* Aud. HOM. *Praelect. Clinic.* ann. M,DCC,XCIV.-V.

† Aud. GREGOR. *Praelect. Pract.* ann. M,DCC,XCIV.-V.

ac recentes, facilè curare possemus, paucos tantummodo *hypochondriacos* fore.

3. Certiores nos facit GREGORIUS, generosam vetulam, quae *dyspepsiâ* et simul animo demisso, usque eò, per complures annos, laboraverat, ut et ipsi et amicis oneri esset, tandem ab infirmitate ventriculi convaluisse, simulque pristinam animi hilaritatem redeptam esse.

4. Ad hoc, *hypochondriasis* nunquam, quantùm accepimus, accidit, nisi iis, qui causis, quales *dyspepsiam* efficiant, objectati sunt; neque ullus enarratur *hypochondriacus*, qui animo demisso priùs erat, quàm aliquandiu alimentum jam malè concoxerat ejus ventriculus. Si ex aliis causis, quàm quae *dyspepsiam* concitant, oriatur *hypochondriasis*, dubitari non potest, quin illas enumeravisset accuratus CULLENUS.

5. Cui, porrò, etiam firmissimo, est idem, ante

ante prandium, animus, ac poſt? Unde, niſi ex ventriculi conditione, tanta haec diverſitas?

6. Quinetiam, quare inſani, et melancholici, quibus, prae caeteris, ut putat CULLENUS, ſunt fibrae muſculoſae rigidae, non ſemper alimentum malè concoquunt? Oportet enim hoc accidere, ſi vera ſint ea, quae de *hypochondriaſi* dixit.

7. Utrùm, re ipſâ, diverſi morbi ſint *dyſpepſia* et *hypochondriaſis*, necne diverſi, conſtituere imprimis difficile eſt. Verùm hoc ab ipſo quidem CULLENO conceditur, ventriculum ſemper, dum demiſſo aliquis animo eſt, alimentum malè concoquere. Tam igitur, me judice, convenit naturae corporis, et experientiae medicorum, credere, *hypochondriaſin* ex malè ſe habente ventriculo enaſci, quàm ex muſculis rigidis, nervis torpidis, aut ex ſpeciali arteriarum et venarum inter ſe ratione. Quocirca, inclinat animus,

mus, ut credam, iis, quae in *primis lineis** (M,CC,XXXVIII.—M,CC,XLII.) dixit CULLENUS, parum fidei habendum esse, vel potiùs, in curandâ *hypochondriasi*, ea omnino esse negligenda.

XXXVIII. *Pyrosis*, notis, quibus a LINNAEO et CULLENO describitur, satis a *dyspepsia* distinguitur: verùm intelligendum tamen est, in hoc morbo interdum esse signa, iis haud absimilia, quae conspiciuntur in illo.

CAUSÆ REMOTÆ.

XXXIX. Nonnullos, prae caeteris, esse in hunc morbum proclives, verisimillimum est; eò quòd multi, per longam vitam, iis sibi indulgent, quae, in opportunis, eum concitare solent,

* Edit. 1791.

ſolent, et nihilo tamen magis eo plectuntur. Verùm, utrùm proclivitas ſit ſanguineum temperamentum, an labes quaedam haereditaria, ut interdum videtur, non ſatis conſtat.

XL. Cauſarum, quae *dyſpepſiam* concitant, hoc commune eſt, quòd ventriculum vel rectà infirmant, vel minùs rectà, infirmato priùs univerſo corpore. Harum praecipuae ſunt,

1. Opium;
2. *Nicotiana;*
3. Liquores meraciores;
4. *Thea;*
5. *Coffea;*
6. Amara;
7. Aromatica;
8. Ingurgitatio;
9. Vomitio frequens;
10. Diaeta parca nimis, vel parùm nutriens;
11. Vita ſedentaria;
12. Motus animi;
13. Somnus vel nullus vel nimius;
14. Concubitus nimis frequens;
15. Frigus, cum humore, corpori inexercitato admotum.

XLI.

XLI. *Opium*, *nicotianam*, *liquores meraciores*, *theam*, *coffeam*, *amara*, *aromatica*,—et ſtimulandi et ſedandi facultate pollere, inter omnes ferè medicos convenit. Dubitari igitur vix poteſt, quin frequens et multus horum uſus ſenſum et irritabilitatem hebetet, et motum reprimat. Sed, utcunque agant, certò ſcimus, ſi in eorum uſu diu perſeveretur, non ſolùm ventriculum diſſolvere, ſed etiam totum corpus infirmare.

XLII. Quod ad *nicotianam* ſpeciatim attinet, qui eam mandunt, ii ſalivam uſque eò expuunt, ut tantum non devoretur, quantum ad bene concoquendum neceſſarium ſit.

XLIII. Nonnulli exiſtimârunt, detrimentum, quod ex *thea* et forſan ex *coffea* ventriculus facit, non tam ex his ipſis, quàm ex aqua tepida, quacum aſſumuntur, oriri. Experimentis autem, iis imprimis CULLENI, SMITHII *, et

LET-

* Vid. T. SMITH. Tentam. Phyſiolog. Inaug. *de Actione*

LETTSOMII *, adducimur, ut contrariam opinionem accipiamus; eòque magis, quòd olim nostri majores, etiamsi, vel nondum cognitis *theâ* et *coffeâ*, verisimillimum sit, eos aquam tepidam in ventriculum affatim assumpsisse, multò rariùs, quàm nos nequiores minores, *dyspepsiâ* marcuisse videntur.

2. "I have," ait CULLENUS, "a stomach "very sensible, which I have found to be hurt "by Tea, which I attributed to the warm wa- "ter; but having used some indigenous plants "with the same heat of water, I found no harm "ensue; and this I have repeated above fifty "times †."

XLIV.

tione Musculari, Appendic. pag. 26. Exper. 36.—EDIN. M,DCC,LXVII.

* Vid. J. C. LETTSOM. *Natural History of the Tea-Tree*, &c. Sect. III. Exper. 3. 4. et Sect. XV.

† Vid. CULLEN. *Lectures on the Materia Medica*, p. 358. Edit. Lond. 1773.

XLIV. *Ingurgitatio* et *vomitio frequens.*—Nimia ventriculi diſtentione, et violentis vomendi niſibus, quibus inteſtina ſurſum moventur, ventriculus, praecipuè infantum lactentium, uſque adeo infirmatur, ut ejus fibrae ſeſe contrahendi potentiam amittant, ideoque concoctio, appetitus, et vigor corporis magnopere minuantur.

XLV. *Diaeta parum nutriens*—ab ARETAEO, neque ineptè, ut cauſa diſſolutionis ventriculi memoratur. "Familiare eſt etiam id vitium "illis, qui tenui victu et duriore coacti ſunt "uti *." ARETAEO, hac de re, accedit GREGORIUS. Diaeta tenuis *dyſpepſiam*, ut veriſimillimum videtur, efficit, vel quia ex ea non paratur ſatis nutrimenti, vel quia non ſatis ipſum ventriculum incitat.

XLVI. *Vita ſedentaria, motus animi*, et *ſomnus*

D *vel*

* Vid. ARET. CAPPAD. *De Cauſ. et Curat. Morbor.* lib. II. cap. VI.

vel nimius vel deficiens.—1. Quantùm haec ventriculo noceant et toti quidem homini, benè exprimitur ſequentibus verbis. "Deſidia, ſive "animi ſive corporis, utriuſque vires langueſ-"cunt: nimia exercitatione haud minùs lae-"duntur. Statuit enim provida rerum Parens, "ut ſingularum partium, et univerſi corporis, "animique vires uſu roborentur, et acuantur; "et huic iterum certos fines poſuit: ita ut ne-"que, quem voluit natura, uſus impunè omitta-"tur, neque ultra modum intendatur.

"2. Caeterùm et ab iis, quas nullo noſtro ar-"bitrio regimus, tam animi quàm corporis func-"tionibus, valetudinis diſcrimen non leve eſſe "poteſt. Animi imprimis affectus, qui modici "gratè excitant, vehementes, aut graves et diu-"turni, hujus pariter ac corporis vires frangunt; "hominem interdum ſtatim extinguunt, ſaepius "longa valetudine macerant. Somni etiam, "quo ad exhauſtas vires reficiendas egemus,

"exceſſus

" exceſſus vel defectus, et animo et corpori no-
" cent *."

XLVII. *Concubitus nimis frequens.*—Ut abſorptum ſemen corpus robuſtum et validum reddit; ſic, imprimis ante firmam aetatem, frequens concubitus, utpote quo hic humor juſto copioſiùs profundatur, et qui muſculos, quibus emittitur, nimiopere convellat, ſimulque nervorum genus nimis incitet, non ſolùm organa debilitat ad res venereas neceſſaria, ſed etiam univerſum corpus ſolvit et infirmat. Eviratus imberbis, et corpus et animum effoeminatus, ſatis ſupèrque oſtendit, quàm neceſſarius, ad virilem corporis vigorem conſervandum, ſit humor foetificus.

XLVIII. *Frigus, cum humore, corpori inexercitato admotum.*—*Dyſpepſiam* hac cauſa effici, idcirco a nonnullis cogitur, quòd hieme ut frequentior eſt, ſic curatu difficilior. Quare ita ſit, facilè explicari,

* Vid. GREGOR. *Conſpect. Medicin. Theoret.* § 60.—61.

explicari poteſt. Frigus enim, quanquam corpori robuſto et ſatis exercitato, quod vi ejus ſedanti ſatis renitatur, admotum, halitum cutis evocat, et appetitum movet; tamen eorum corporibus admotum, qui, velut illi *dyſpepſiae* opportuniſſimi, prae debilitate et irritabilitate, ejus ſedandi facultati ſatis reniti nequunt, nimium jam languorem et torporem adauget, et ſic, infirmato ventriculo, committit, ut concoctio vel mala fiat, vel, jam mala, aegriùs et tardiùs in ſanam vertatur. Multo autem plùs valet, ſi ſimul aër ſit humidus. Humor enim ſummam cutem relaxat; et, ob conſortium, quod, nervorum interventu, extremo corpori eſt cum ventriculo, hunc uſque eò infirmat, ut HOMIUS luculenter dixerit, *dyſpeptici* ventriculum *hygrometrum* eſſe minimè aſpernandum *.

CAUSA

* Aud. Hom. *Praelect. Clinic.* ann. M,DCC,XCIV.-V.

CAUSA PROXIMA.

XLIX. Priùs, quàm hanc rei noſtrae partem tractamus, haud alienum erit memorare, qua in hominibus vi alimentum concoquatur.

L. Vis concoctionis efficiens, ut his auctoribus videtur, calor eſt *; ut illis placet, putredo †: nonnulli trituram eſſe putant ‡; alii fermentationem ‖: denique non deſunt, qui opinantur, alimenta *ſucco gaſtrico* cogi primùm, deinde actione ipſius ventriculi ſubigi et concoqui §.

LI. Verùm hae (L.) opiniones, utcunque ſpecioſis

* HIPPOCRAT GALEN.

† EMPEDOC PLISTONIC LISTER. KNIGHT. et al.

‡ ERASISTRAT. BORELL. PITCAIRN. et al.

‖ BOERHAV. PRINGEL. MACBRID. et al.

§ GEORG. FORDYC.

ciosis argumentis defendantur, tamen omnes habent, quibus contradicamus. Experimentis enim MONRONIS, SPALLANZANII, STEVENSII, et HUNTERI, satis constat, in humano ventriculo vel secerni vel effundi liquorem, qui cum alimentis solutis se in unitatem commiscet; atque liquorem, ex commixtis his duobus compositum, ventriculo expelli in *duodenum*, ubi in *chylum* convertatur.

LII. Liquor (LI.) ventriculi devoratum alimentum solvendi vi pollet; quam, vel non adjuvantibus musculosis ventriculi fibris, exercere, propterea novimus, quòd, etiam extra corpus, alimentum dissolvit, imò ipsum, post mortem, ventriculum. Quinetiam, multùm obstat, quominùs res, quibuscum commiscetur, fermentescant aut putrescant.

LIII. Cùm ita (LI.-LII.) sit, nobis videtur, ventriculi (LI.) liquorem, quem, ipsorum linguâ,

guâ; *ſuccum gaſtricum* appellant medici, efficientem concoctionis cauſam eſſe, ſimul fortaſſe adjuvantibus ſalivâ, eſcarum confectione, et ſpeciali fermentatione.

LIV. His (L.-LIII.) cognitis, nunc, qua cauſâ rectà enaſcantur *dyſpepſiae* ſigna, nobis perquirendum eſt. Multùm a variis auctoribus vertitur, quid haec ſit; et, quò noſmet vertamus, ferè neſcimus.

LV. Nonnulli exiſtimant, cauſam, qua, interveniente nullo, ſigna, *dyſpepſiae* oriuntur, eſſe cruditatem, de qua profectò plerumque queruntur ii, qui malè concoquere ſolent. Rem ita eſſe, ſibi perſuadent auctores, propterea quòd, qui hoc malo conflictantur, ii ex ventriculo ſubinde liquorem tenacem eructant.

LVI. Alii, imprimis FOTHERGILIUS †, medicus

† Vid. *Lond. Med. Obſervat. et Inquir.* vol 6. pag. 107, 109, 110, 113.

cus peritus et omni virtute ornatus, rati ſunt, cauſam, qua rectà efficitur *dyſpepſia*, eſſe bilem nimiam in ventriculo et inteſtinis. Ita eſſe, in animum induxerunt, eò quòd iis, qui hoc morbo tentantur, cutis interdum flacceſcit, et fellea quaedam ſuprà erumpunt.

LVII. Hae verò (LV.-LVI.) cauſae utraeque, nulla re, praeterquam nomine, cauſis veris conveniunt: neutiquam enim morbum, de quo diſputatur, efficiunt, ſed eo efficiuntur. Idem dici poteſt contra HOMIUM, qui putat, *proximam* hujus morbi cauſam in debili inteſtinorum motu conſiſtere. "Motus", ipſius verbis loquor," "periſtalticus primarum viarum debilitatus, vel "nonnunquam impeditus, et inordinatae fre-"quenteſque *duodeni* ipſiuſque ventriculi ſpaſ-"ticae conſtrictiones †".

LVIII. Cauſa, ex qua, velut ſtipite, pullulant

† Vid. HOM. *Princip. Medicin.* pag. 258.

stant signa *dyspepsiae*, est, ut CULLENO videtur, ventriculi musculorum infirmitas. Verùm, recognitis iis, quae suprà (LI.) de escarum concoctione diximus, manifestum est, debilitatem fibrarum musculosarum, nullo alio modo concoctionem depravare posse, quàm pravum ventriculi liquorem reddendo.

LIX. Cùm ita (LVIII.) sit, nobis concludere fas esse videtur, causam, qua, velut communi trunco, enascuntur signa *dyspepsiae* propria, esse *ventriculi succum vel deficientem vel corruptum.*

LX. Alia adhuc est opinio, quae non praetereunda est, cujus auctori verisimilius "videtur, secundum notitiam nostram *oeconomiae* *animalis*, credere, ventriculi debilitatem, quantitatem *succi gastrici* potiùs, quàm ejus qualitatem, mutare *". Auctor modo, qui huic

E opinioni

* Vid. WILSON. Differt. Inaugur. *de Dyspepsia.* EDIN. M,DCC,XCII. pag. 10. et sequent.

opinioni ſit conſentaneus, *dyſpepſiae* cauſas, ſigna, et curationem exponere conatus eſt.

LXI. Huic verò (LX.) opinioni objici poteſt, veriſimillimum eſſe, ſuccum *gaſtricum*, cùm quantitate mutetur, plùs minùs itidem, haud ſecùs atque alia ſecreta, mutari qualitate. Alicujus enim, qui diſtillatione afficitur, narium mucus, dum ſolito copioſior eſt, ſolito quoque eſt acrior; atque lac iratae nutricis, quod juſto parcius eſt, dotibus adeo vitiatur, ut gravi vomitione, et interdum convulſionibus, infantem inſontem afficiat.

RATIO QUORUNDAM SIGNORUM.

LXII. *Anorexia.*—Cùm ordinata eſcarum appetentia ex ſalutari, et quòd ad quantitatem et qualitatem, ventriculi liquoris conditione, magna

na ex parte, pendeat; eſſe non poteſt, quin, hoc deficiente, vel quoquomodo vitiato, *anorexia* ſeu appetitûs defectus efficiatur.

LXIII. *Nauſea et vomitus*—tantummodo gradu differunt, et inverſo muſculoſarum ventriculi et gulae fibrarum motu efficiuntur.

LXIV. *Inflatio*—ingeneratur aëre ex alimentis ſolito uberiùs expedito, et ventriculum quoquoverſum diſtendente. Cùm autem ventriculus eorum, qui hoc morbo marceſcunt, acri nimis ſenſu ſit, et illius invalitudine totus occupetur animus, pauxillum aëris ſenſum gravis diſtenſionis moveat. In nonnullis ventigenis inflatur ventriculus aëre communi, quem, dum ſpiritum, quo intus parturiunt, edere enituntur, extrinſecùs hauriunt *.

LXV.

* Aud. MONRON. *Praelect.*

LXV. Opinatus eſt JOANNES HUNTERUS †, aëra, quo diſtenditur ventriculus, hoc ipſo organo ſecerni. Hanc opinionem accepit, quia incredibilis ferè aëris quantitas, ex hoc, quoties podagrâ tentatur, ſubinde tranſmittitur; quia in quorundam piſcium veſiculis, in quas introitus aëri externo nullus eſt, aër continetur; et denique, quia, in utero, necnon in quibuſdam abſceſſibus, magna vis aëris interdum colligitur.

LXVI. *Ructus et ruminatio*—efficiuntur; ille multo ſpiritu, qui, ventriculo, quo, in carcere velut, includitur, magnopere irritato, motuque ejuſdem ſurſum verſo, quà data porta, per *cardiam* erumpit, et, gulae oriſque viâ, in auras ſe diſpergit; haec autem parte incluſi ſpiritûs cum ſolidis alimentorum partibus commixtâ, ſic ut hae, prae levitate, ventriculi liquori ſupernatantes, imam gulae partem irritent, atque, motu hujus

† *On the Animal Oeconomy*, pag. 164, 165.

hujus itidemque ventriculi retrorſo, in os ejaculentur.

LXVII. *Cardialgia*—enaſcitur acore vitiato vel corrupto, quem ipſum efficit vel acris quaedam materia remorantibus in ventriculo alimentis ingenerata, vel ipſa haec ad aceſcendum juſto procliviora. Quoties acor hic corruptus, ad *cardiam*, et imam gulae partem, retroacto ventriculi motu eliditur, illae partes, velut ſi aduрat calidi quid, acriter dolent.

LXVIII. Veruntamen, utrûm alterutraque (LXVII.) cauſa generetur hic acor, an ex ſanguine circumfluo in ventriculum pravus ſecernatur †, an ex omnibus his cauſis ſimul conſpirantibus proveniat, certò affirmare non poſſumus.

LXIX. *Gaſtrodynia*—ut nobis videtur, fibris ventriculi muſculoſis ſeſe inordinatè et juſto

enixiùs

† Vide HUNTER *On the Animal Oeconomy*, pag. 163.

enixiùs contrahentibus plerumque tribuenda eſt. Convenit enim nobis cum HOFFMANNO, hujuſmodi contractiones, quas *ſpaſmos* appellant medici, debilitate ſeu infirmitate fibrarum motricum exoriri.

LXX. 1. Nulla, quibus utuntur medici, verba vim minùs definitam et determinatam habent, quàm *cardialgia* et *gaſtrodynia.* CULLENUS, qui de medicina optimè meritus eſt, quam vim habeant haec verba, vel ſaltem habere debeant, accuratè, haud ita pridem, definivit.

2. *Cardialgiâ* intelligendam vult hic (LXX. 1.) auctor moleſtiam vel aegritudinem, quae ipſi aegro videtur, tanquam acri aliquo ventriculum adurente moveri; *gaſtrodyniâ* autem eos dolores, qui aliquo velut ventriculum diſcindente, pungente, conſtringente, aut demum magnopere quoquoverſum diſtendente, nullo interea caloris ſenſu, acrimoniae nullo, concitantur.

LXXI.

LXXI. *Alvi tarditas*—pendet de debilitate atque torpore inteſtinorum, et tarda ventriculi ipſius exinanitione. Tantum enim inteſtinis cum ventriculo intercedit conſortium, ut, hoc debili et tardè ſeſe evacuante, illa torpeant, neque contenta, ſtatutis temporibus, ut firma ſolent, deorſum eliminent.—Interdum verò recrementa alimentorum, acria remorando facta, uſque eò inteſtina irritant, ut praeceps alvi exinanitio ſubſequatur: et profectó, abſque foret experientia, ex qua alvum plerumque pigram eſſe cognovimus, acor, qui ineſt ventriculis eorum qui malè concoquunt, committeret, ut, propriis *dyſpepſiae* ſignis ventris proluviem ſemper annumerandam eſſe, opinaremur.

LXXII. *Palor*—ſanguinis defectui tribuendus eſt, et minuto motui cordis, arteriarum, caeterarumque partium, quibus vel miniſtris vel adjuvantibus in circuitum ſanguis movetur. Sanguis etenim eorum, qui mala alimenti concoctione

tione macerantur, non solùm parcus est, sed etiam, prae ejus crassaminis exiguitate, solito dilutior.

LXXIII. *Flavus*,—quem cutis ducit, color, fortasse bile primis viis cumulatâ efficitur; vel, ut nonnulli putant, sero, quo sanguis eorum, qui escas malè concoquendo macruerunt, redundare et superfluere solet.

LXXIV. *Capitis mala*—ex infirmitate ventriculi enascuntur, propter mirandum consortium, quod huic est cum illo, sed quod nondum medici nedum *anatomici* potuerunt satis expedire. Verùm tanta enimvero est consociatio ventriculi et caeterarum corporis partium, imò communitas tanta, ut, illo imbecillo aut languescente, hae seriùs ociùs imbecillitatis et languoris consortes fiant. Fortasse autem interdum caput, a nimio sanguine huc fluente, malè se habeat.

LXXV. *Oris mala*—conſortio modò (LXXIV.) dicto itidem attribuenda ſunt. Licèt enim ex ore malè ſe habente ſitis interdum moveatur, tamen multo ſaepius accenditur invaletudine ventriculi.

LXXVI. *Difficultas ſpirandi*, *palpitatio*, et *animae defectus*—efficiuntur vel ventriculo nimiopere diſtento, et ſic naturalem thoracis amplitudinem minuente; vel mirâ ventriculi, cordis, et pulmonum conſortione.

LXXVII. *Animus demiſſus.*—Animum aliis in ventriculum aſſumptis aliter ſe habere, inter omnes convenit. Quantum inter ſe differunt diverſi ebrii? Cerevifiâ poti, corpore torpidi ſunt, et animo hebetes; iis, ex toto, diſpares facetis, qui edentulo interioris notae Falerno mero caluerunt. Neque, profectò, hi minùs diſſimiles ſunt iis, qui liquoribus diſtillatis meracioribus lymphati, ſunt, LAPITHARUM olim inſtar, iracundi et rixoſi. Cùm ita ſit, minimè mirandum eſt,

 ventriculo

ventriculo imbecillo et marcescente, animum demitti et contristari.

LXXVIII. *Hydrops*—efficitur laxitate totius corporis, qua, mirum in modum, afficiuntur ii, quorum vires mala alimentorum concoctione diu labefactatae sunt.

LXXIX. *Febris*,—qua ii, quibus inveteraverit mala concoctio, implicantur, eâdem causâ, qua hydrops, enascitur. *Gastrodynia* autem, si gravis admodum sit, itidem efficiat, ut arteriae, sicut eae febrientium, citatim et inordinatè moveantur.

PROGNOSIS.

LXXX. De iis, qui hoc morbo languescunt, rarò desperandum est. Quò autem ejus consecutiones sagaciùs praevideant, et praevisas prae-

nuncient medici, eos oportet, qua aetate aegrotans ſit; mas ſit an foemina; quo corporis temperamento ſit; quam artem faciat; qualis conditio vitae; qualis etiamnum corporis habitudo; demumque, quibus cauſis ipſe provenerit morbus; ſedulò animadvertere.

LXXXI. Cùm juvenes, aut aetate medii, malâ concoctione nondum inveteratâ, et vel cauſis, quae corpus rectà debilitant, vel ſordidâ et inſalubri, qua verſantur, arte effectâ, laborant, bonum eſt: quippe quia, cauſis vitatis vel ſubmotis, et derelictâ arte, apto regimine et medicinâ bene denuo alimentum plerumque concoquunt, et vires redipiſcuntur.

LXXXII. Quòd ſi aetate provecti macreſcunt malâ concoctione, quam longus et multus uſus incitantium moverit; quae gravia ſigna habeat; et quae, idoneis medicamentis ad ſanam perducta,

ta, iterum iterumque gravior rediverit; ab iis, profectò, curatio vix expectanda est.

LXXXIII. Postquam omnia medicamenta, quae concoctionem reficere praedicantur, tentata sunt, et omnia parùm profecerunt tentata, tempus, medicinâ efficacius, curationem admovet. Ne itaque desperent ii, qui pravâ concoctione diu macerati fuerint; cùm secum sobrietatem, temperantiam, et novam haud rarò ventriculi firmitatem, afferat obrepens senectus.

CURATIO.

LXXXIV. Quo modo morbi arceantur, vel praesentes abigantur, is profectò cum proprio cujusque aegri corpore, et propriis cujusque morbi causis et signis, variat. Ut igitur morbus, de quo a nobis disputatur, vel non incidat, vel,

vel, ſi inciderit, quàm primùm perducatur ad ſanitatem, capienda ſunt conſilia quaedam non solùm cauſas vitandi, et ſigna leniendi, ſed etiam eam ventriculi infirmitatem, ex qua, velut ex trunco, enaſcuntur ſigna, in melius mutandi.

LXXXV. Nulla aptiora conſilia, ut nobis videtur, excogitari poſſunt, quam ea, quae ſibimet propoſuit CULLENUS, et quae itidem perſequi nobis in animo eſt. Horum

Primum eſt, cauſas evidentes, ex quibus morbus proveniat, quàm maximè evitare;

Secundum, ſigna quaedam, quibus quaſi alitur morbus, curare vel lenire; et

Tertium, reſoluto ventriculo firmitatem et vigorem reſtituere.

CON-

CONSILIUM PRIMUM.

LXXXVI. Quod ad primum confilium attinet, oportet medicos aegrum certiorem identidem facere, nifi caufas omnes remotas, ex quibus, ficuti ex folo et radicibus, morbus enafcitur, fedulò evitet, medicinam nihil omnino profecturam. Dolendum autem eft, aegros hujufmodi confilia invitis plerumque auribus accipere.

LXXXVII. Priùs, quàm, quibus medicamentis abfolvatur fecundum confilium, dicamus, haud alienum erit, qua diaetâ vivendum fit ab iis, qui malè concoquant, perpaucis memorare. Diaetâ enim parùm idoneâ, nihil omnino valebit medicina *.

LXXXVIII. Ea pars cibi, qui ex iis conficitur, quorum ftirpes terrâ pridem continebantur, conftare

* Vid. HOFFMAN. tom. II. p. 70.

constare debet ex iis, naturâ parùm ad acescendum proclivibus, et concoctu facilibus. Aegro, si non debilis sit, his, magna ex parte, vivere liceat.

LXXXIX. Quoniam verò hujusmodi (LXXXVIII.) cibus, iis, qui malè concoquunt, plerumque parùm convenit, oportet eos, prae caeteris, multùm vivere carnibus; imprimis autem ferinis, quippe cùm, forsitan, domesticis salubriores sint. Quinetiam, carnes animalium, quae jam adoleverint, anteferendae sunt iis impuberum; propterea quòd et promptiùs concoquuntur, et tardiùs corrumpuntur.

XC. Carnes, utriuscunque (LXXXIX.) generis sint, vel lento igne coqui, vel igne torreri, vel fervente aquâ, usque ad crassitudinem jusculi, incoqui debent. Suadet HOMIUS *, ut aeger, quoties carnes edit, multùm sale communi sibi quotidie indulgeat. "Animal food", ait WITHERSIUS,

* Vid. HOM. *Princip. Medicin.* p. 259.

ERSIUS, "should be kept some time before it is "used, that by having undergone a slight de- "gree of fermentation, it may be sufficiently "tender and easy of digestion *".

XCI. 1. Cùm inveteraverit *dyspepsia*, et, quae in ventriculum assumuntur, ea brevi fermententur, cibus ex carnibus cum aromatibus et condimentis, ferè ex toto, constare debet. Nisi enim PRINGELIUM propria experimenta fefellerint, cibus vel ex carnibus, vel ex iis quae parit terra, ex toto confectus, aegriùs fermentescit, quàm ex utrisque compositus †.

2. Contra autem ea (XCI. 1.), cibus, qui ex utrisque partim componitur, aegriùs, ut opinatur JOANNES HUNTERUS, ventriculo fermentatur, quàm qui ex alterutro genere solo constat. "Animal

* Vid. *Observations on Chronic Weakness*, p. 113.

† Vid. PRINGEL. Appendix to the *Diseases of the Army*, Exper. 36 et passim.

" Animal food", ait hic auctor peringeniosus", " does not so readily ferment in the stomach, " when combined with vegetables, as when it " is not; for the vegetables, running more quick- " ly into fermentation, preserve the meat from " putrefaction *".

XCII. Animalia crustata, pisces testacei, et alburni, quippe cùm oleo non abundent, plerumque iis, qui malè concoquunt, haud alieni sunt. Ab omnibus autem dulciariis, pinguibus, oleosis, et unguinosis perseveranter abstinere, eos, qui dissolutione stomachi tentantur, oportet.

XCIII. Lac et lactantia iis stomacho imbecillis ferè parum conveniunt. Fuerunt tamen nonnulli stomacho dissoluti, qui diaetâ e lacte, simulque ex frugibus et reliquis quae terra pa-

* Vid. JOAN. HUNTER. *Observations on the Animal Oeconomy*, pag. 161.

rit, aliquandiu vivendo, multum commodi fecerunt. Ut talem diaetam assumerent, quibusdam biliosis et intestina infirmis praecepit Sydenhamus *, quorum ventriculis caro, qualiscunque esset, erat aliena. Nullis verò, nostrâ opinione, nisi junioribus, quibusque nondum multùm defluxerint vires, persuadere, ut hujusmodi diaetâ vivant, medici debent.

XCIV. Aqua cocta, in quam macerata est *cacao*, stomacho marcescentibus aptior est, quàm aqua cocta, in quam *thea* aut *coffea*. Aqua verò ex his posterioribus, quippe cùm ventriculum jucundè stimulet et animum exhilaret, potest tutò bibi post laborem et fatigationem.

XCV. Fructus plerumque ventriculo imbecillis parùm conveniunt. Ante autem meridiem, et

* Vid. Sydenham. *Oper. Univers.* Differt. Epist. ad G. Cole; necnon p. 574, Ed. Lugd. Bat. M,DCC,XXVI.

et per se, minùs nocent, quàm post, et cum aliis conjuncti aut commixti.

XCVI. Quibus est ventriculi invaletudo, eos, prae caeteris, escam dentibus penitùs conficere oportet. " Qui", ut bene ait GAUBUS, " prae " voracitate, cibos solidos, tenaciores, priusquam deglutiant, commanducare praetermit- " tunt, ventriculo plus facessunt negotii, quàm " natura imposuit *."

XCVII. Ventriculo imbecilles debent commixtos cibos aversari, neque unquam plùs unum alterumve assumere. " One of the dietetic rules " of most consequence to health", ait TISSOTIUS, " and which becomes more particularly " necessary to a weak stomach, is to avoid mixing a great variety of food together, and never to eat of more than two, or at most three, " dishes

* Vid. GAUB. *Instit. Pathol. Med.* pag. 240.

" dishes at one meal; those who confine them-
" selves to one, are still more prudent *".

XCVIII. Potus optimus est vel aqua mera, vel aqua ex tosto pane. Liquores omnes imbecilles fermentando parati, utpote qui ad coacescendum apti sint, debent vitari. *Cerevisia* autem *valentissima Londiniensis*, liquores ardentes meraci aquâ diluti, nec non vina meraciora, imprimis *Madeirense*, et *rubrum Lusitanum*, ventriculis imbecillibus apta sunt.

CONSILIUM SECUNDUM.

XCIX. His (LXXXVI. XCVIII.) de primo consilio fusiùs dictis, nunc, quo modo, quibusque medicamentis, signa, unde ventriculo aegri plurimum detrimenti faciant, sanari vel levari possint, nobis dicendum est.

C.

* Vid. TISSOT. *On the Diseases of Liter. and Sedent. Persons*, § 64.

C. *Anorexia, nausea.*—1. Si, ut plerumque est, haec mala cruditatibus efficiantur, neque abstinentiâ modicâ, aromaticis, et amaris potuerint tolli, tunc vomitoria assumenda sunt. Ex his autem mitiora validioribus anteferri debent, velut aqua cocta, in quam maceratus est vel raphanus rusticanus, vel sinapis, vel *theae viridis* folia, vel chamaemeli flores.

2. Vomitio autem non solùm lenioribus (c. 1.) medicamentis moveri debet, sed etiam quàm rarissimè.

CI. 1. Vomitus, si cruditatibus ventriculum offendentibus cieatur, cautè eliciendus est medicamentis, ex iis quae diluunt. Ventriculo autem cruditatibus exonerato, vomitus sistendus est. Hoc consilio, varia dilaudantur medicamenta. Haustus salinus effervescens, saepenumero contra vomitum efficax est.

2. Haud rarò autem ad alia, quae plùs pollent, confugere opus eſt. Hujuſmodi ſunt opium; aether *vitriolicus*; aqua coſta, in quam multum menthae maceratum eſt; acida varia; exulceratorium externo abdomini, contra ventriculum, impoſitum; anodyna per anum, clyſteris ope, immiſſa.

3. Si etiam haec (CI. 2.) omnia, ad vomitum ſedandum, non ſatis valeant, tunc, auctore GULIELMO HUNTERO, lac perexiguâ quantitate ſubinde devorandum eſt. Hoc enim, prae eximiâ ſimplicitate et naturali quadam dulcedine, interdum diſſolutis ſedet ſtomachis, quibus omnia ferè alia aliena ſunt *.

CII. *Cardialgia.*—1. Ad hanc curandam, vel ſaltem levandam, multùm valet idonea diaeta. Quae igitur ſibi optimè convenit, eam quiſque aſſumat. Sed rarò diaeta, per ſe, ſatis efficax eſt.

2.

* Vid. *Lond. Med. Obſervat. et Inquir.* vol. 6. p. 310.

2. Hoc (CII. 1.) malum interdum levant medicamenta, ex iis quae illinunt, et opium. Plerumque autem iis, qui ventriculo marcescunt, auxilium, contra hoc signum, petendum est ab iis medicamentis, quae neutra acida reddunt. Hujus generis sunt *ammonia*; *potassa*; *magnesia* in calcem, igne ministro, redacta; aqua calcis. *Potassa* aquâ soluta, et *gase acido carbonico*, ad nimietatem usque, saturata, aequè stomacho apta est, et contra *cardialgiam* efficax.

CIII. *Gastrodynia.*—Ventriculi dolores interdum mitigant medicamenta, ex iis quae illinunt. Cùm verò plerumque spasmis fibrarum carnosarum ventriculi concitentur, ferè opus est eos fugare efficacioribus medicamentis, quae incitandi et spasmum solvendi potentiâ valent. Hac vi insigniter pollent *ammonia*; *spiritus ammoniae foetidus*; *moschus*; et, prae omnibus aliis, opium, quod, in hujusmodi malis, summis laudibus

SYDENHAMUS

SYDENHAMUS evehit †. Eadem haec remedia flatum dispergunt, et tormina consopiunt.

CIV. *Alvus astricta.*—1. Alvi tarditas et duritia, quibus stomacho imbecilles ferè semper afficiuntur, multùm ad caetera signa graviora reddenda valent. Igitur alvus identidem emollienda est et cienda idoneis medicamentis.

2. In hunc verò (CIV. 1.) finem, nulla, quae praecipitem alvi exinanitionem faciunt, assumi debent; eòque minùs, quòd ventriculum et intestina adhuc magis infirmant, et sic efficiunt, ut alvus, quàm antea, tardior evadat. Quocirca, caeteris omnibus anteferenda est aloë; quippe quae, intestinis tenuioribus parùm citatis, pleniora tantùm, imprimis colon et rectum, ad contenta recrementa dejicienda, solicitet. Hoc consilio, devorari, alterno quoque die, vel pilu-

lae

† Vid. SYDENHAM. *Oper. Univers.* p. 186.

lae ex ea, vel, ut FOTHERGILIUS praecipit, aqua calcis, qua soluta est.

3. Quòd si, ut saepenumero est, stomacho dissoluti simul *haemorrhoide* plectuntur, ab aloë, quippe cùm hoc malum intendat, abstinendum est. Ejus vice, assumi debent flores sulphuris; *magnesia* per se, vel cum radice Ponticâ conjuncta; linctus e sena, cui insunt pulvis *jallopae*, et *cremor tartari*. Quinetiam, radicem Ponticam subinde interdiu commanducare, utilissimum est; quia non solùm alvum leniter movet, sed etiam appetitum.

4. Denique, eodem (CIV. 1.) fine, licèt desiderium alvi nullum sit, ii, qui ex imbecilli stomacho laborant, statuto quotidie tempore desidere debent. Tardâ enim naturâ, sic per complures dies aut hebdomadas solicitatâ, haud raró, ut JOANNI LOCKIO, armigero, accidit, alvus,

etiam non imperante voluntate, tandem consuescit faeces quotidie horâ solitâ dejicere *.

CONSILIUM TERTIUM.

CV. Duabus tripartitae (LXXXV.) curationis partibus, pro virili, absolutis, restat nobis, ut tertiam itidem persequamur, cujus finis est amissum ventriculo vigorem restituere.

CVI. Hoc (CV.) consilio, acida fossilia assumenda sunt, quia non solùm leviter stimulant tardum et languidum stomachum, et obstant quò minùs ejus contenta fermentescant, sed etiam ei bene conveniunt.

CVII. Haud ita pridem periculo compertum est, acidum e re terrâ genitâ, subjecto igne, elicitum,

* Vid. HAXB. Disput. Med. Inaug. *de Consuetudine*, EDIN. ann. M,DCC,XCV. § XCV.

elicitum, neque in ſtomacho ad coaceſcendum aptum, etiam foſſilibus praepollere. Hoc medicamentum, cui plerumque nomini eſt *aqua picea*, etiamſi ejus efficacia in majus celebraretur a BERKELEIO *, qui ſcriptis id laudibus tollebat, necnon a PRIORE, et aliis; tamen CULLENUS ipſe confitetur, et idem propriâ experientiâ novimus, haud rarò multùm prodeſſe, et ſtomachum confirmare, et omnia curare mala, quae ſecum *dyſpepſia* affert †.

CVIII. Amara, ex iis quae terra parit, cùm et roborent et aſtringant, multùm, ſi peritè et prudenter adhibeantur, ad ventriculum firmandum pollent. Lignum *quaſſiae* palato gratum eſt, et ſtomacho bene ſedet. *Columba* etiam, radix *gentiana*, et chamaemeli flores, multùm proficiunt. His identidem adjiciatur cortex aut *aurantiorum*,

* Vid. Libell. cui nomini eſt *Siris*, p. 6, 41, 42, et paſſim. edit. II.

† Vid. CULLEN. *Mater. Med.* vol. II. p. 334.

rantiorum, aut cinnamomi, aut *angusturae*. Haec enim illa non solùm minùs ingrata reddunt, sed etiam vi stimulatrice virtutes illorum adjuvant.

CIX. 1. *Cinchona* verò aliis omnibus, terrâ natis, praepollet vi roborandi; et iis, qui ex stomacho dissoluto laborant, adhiberi debet cum *magnesiâ* conjuncta *. Hoc remedium, acorem obtundendo, simulque alvum leniter aperiendo, hujusmodi aegris insigniter proficit.

2. Quòd si, ut interdum accidit, *cinchona* pulvere stomacho parùm conveniat, efficiendo ut contenta fermentescant; tum, vice pulveris, assumenda est aqua cocta ex eâ, vel aqua frigida ex eâdem, vel liquores ardentes ex eâdem, vel vis ejusdem apto quolibet ministro educta.

CX. E genere amarorum aliud est, quod Homius, ut certiores nos facit, interdum cum fructu

* Vid. Skeet. *Essay on Peruvian Bark.*

tu adhibuit; fcilicet bilis bubula, ufque ad octavam partem vaporando confpiffata. Hujus drachmae dimidium, bis terve in diem, dare mos eft *. Quid poffit hoc medicamentum, compluries periclitati fumus; fed, quoad percipere potuimus, nihil omnino profuit. Quinimo, in exiguis etiam dofibus, alvum liquavit.

CXI. In continuato amarorum ufu minimè nimis diu perfeverandum eft. Nam, ut vis carnofarum animalium fibrarum, ufque ad certum gradum, neque plùs ultra, intendi poteft; fic perfeverantior roborantium medicamentorum ufus eam non modò non ultrà intendit, fed etiam remittit. Rem ita effe, fatìs fupèrque oftendit *pulvis Portlandicus.*

CXII. Praeparata complura e ferro, quippe quibus, ut putant plurimi, imprimis SYDENHAMUS, infit peculiariter ferme roborandi facultas, iis

* *Praelect. Clinic.* ann. M,DCC,XCIV-V.

iis adhibere, qui, prae ventriculi infirmitate, efcas malè concoquunt, diu ufitatum eft.

CXIII. Ferrum, *acido* vel *carbonico* vel *fulphurico* folutum, cui nomini *aqua mineralis* eft, gratum profectò eft medicamentum. Commodum verò, quod ex hujufmodi aquam, ubi fontibus fponte exfilit, bibendo infirmi faciunt, non tam forfitan ipfi aquae tribuendum eft, quàm aëri falubri, exercitationi, animi tranquillitati, laeto convivio, quibus ibi fruuntur.

CXIV. Exercitatio, porrò, pars regiminis eft, unde infirmi, imprimis ftomacho imbecilles, infigne commodum faciunt. Neque profectò hoc mirum eft; cùm praefertim ignaviâ folâ haud rarò ftomachus infirmus et concoctioni impar reddatur. Verùm enim verò, exercitatio quotidiana et modica, non folùm ad incolumitatem et animi et corporis neceffaria eft; fed etiam, contra morbos plurimos, quibus pedetentim vires

labefactantur,

labefactantur, plurimùm valet. Musculosas fibras flexibiles simulque validas reddit; et sic, universo corpore confirmato, facit, ut homo optatâ valetudine fruatur, et novo interdum superbiat vigore.

CXV. Quinetiam, motus, in quos, dum exercitamur, musculi rapiuntur, concitando motionem cordis et arteriarum, et sic sanguinem in extremum corpus enixiùs impellendo, cutis exhalationem elicit. Quo facto, confirmatus ob consortium, quod ei est cum summâ cute, ventriculus, cibos cupidiùs appetit, et meliùs concoquit assumptos; simulque calor corporis, antea, prae languido sanguinis motu, justo remissior, salubriter intenditur.

CXVI. Ex ambulatione, qua in extremitates inferiorum sanguis impellitur, omnia haec (CXIV.-CXV.) commoda plerumque percipiuntur. Quòd si aeger adeo sit debilis, ut, sine defatigatione,

fatigatione, aliquantiſper ambulare nequeat, eum, ejus vice, geſtatione vel potiùs fortaſſè equitatione quotidie uti oportet. Motione etenim, quam equitando totum corpus concipit, nihil, ut fert Huxhamus, plùs valet ad diſcutiendos morbos, e quibus abdominis viſcera ſolent laborare *. Intelligendum autem eſt, equitationem, illico poſt ventriculum cibis et potionibus gravatum, tantùm abeſſe ut proſit, ut concoctionem ferè ſemper, plùs minùs, impediat.

CXVII. Navigatione, etiamſi exercitatio levis et aequabilis ſit, tamen ſaepenumero uti nequimus, ob plurima incommoda, quae ſecum affert.

CXVIII. 1. " Denique omnis exercitatio atque geſtatio ſub pleno Jove, et in aëre puro, " et ſicco, et frigidulo, fieri debet. Bonus enim " aër

* Vid. Huxham. *Opuſcul. de Morbo Colico Damnoniorum*, p. 38.

"aër ipſe inter efficaciſſima roborantia remedia "jure habetur *."

2. "Purus praeterea aër corpus reficit atque "refrigerat, vires fortaſſe multùm labefactas "confirmat, cibi appetitum, et concoctionem "juvat †."

CXIX. 1. Frigidarium, ad confirmandum corpus, multùm pollet, et in quotidiana ejus deſcenſione, per longum tempus, nullo hinc capto detrimento, perſeverari poteſt. Multùm utique proficit iis, qui ſtomacho infirmi ſunt, dummodo vires longâ invaletudine nondum perquam defluxerint. Propter enim miram omnium corporis partium conſortionem et quaſi communitatem, quantùm prodeſt ſummae cuti, tan-

* Vid. Gregor. *Conſpect. Medecin. Theoret.* tom. II § 1117.

† Vid. Gregor. *Conſpect. Medecin. Theoret.* tom. II. § 1038.

tum intimis et reconditioribus viſceribus. Morbidam irritabilitatem, quae eorum communis eſt, qui ſtomacho imbecilles ſunt, inſigniter hebetat; ſimulque delicatam eorundem corporis conſtitutionem firmam reddit.

2. Temperie utriuſque eâdem, utrùm plùs prodeſt frigidarium, aquâ marinâ; an frigidarium, aquâ dulci?

CXX. Frictio externi abdominis e regione ventriculi, utpote quae vaſa cutis incitet, et, ob conſortium (CXIX. 1.) partium, ea itidem ventriculi ipſius, iis, qui malè concoquunt, commodum afferre videtur. Revera prodeſſe, periculo comperti ſunt TISSOTIUS *, WHYTTIUS †, et RUTHERFORDIUS ‡,

CXXI.

* Vid. TISSOT. *On the Diſeaſes of Liter. and Seden. Perſons*, § LXXXIV.

† Vid. WHYTT. *On Nervous Diſeaſes*, p. 357. Edit. ED. M,DCC,LXV.

‡ RUTHERFORD. *Praelect. Clinic.* ann. M,DCC,XCIII.-IV.

CXXI. Ob eundem partium inter se consensum, per quem prodest frictio, stomacho marcescentibus proficeret, lanea cuti proxima, a capite usque ad calcem, habere. Contrà quidem dici potest, lanea cuti proxima alvum astringere, ut ab omnibus concedendum est, qui, quantùm possint ad solutam alvum firmandam, animadverterint; ideoque, quantùm prosunt unum malum levando, tantùm nocere gravius reddendo aliud. Nihilo verò minùs, cùm, ne alvus tardescat et astricta fiat, praecavere possimus idoneis emollientibus, ex laneis cuti proximis expectandum potiùs esse commodum, quàm malum timendum, opinamur.

CXXII. Oportet eos, qui ventriculi invaletudine marcescunt, migrare, primo quoque tempore, in regiones, ubi caelum siccum est et calidius. In BRITANNIA verò, salubrem hujusmodi locorum perennitatem invenire, arduum est. Cùm ita sit, a BRITANNIS, qui, prae stomachi

machi diſſolutione, e mala eſcarum concoctione laborent, quotannis, appropinquante hieme, in regiones propiore ſole calentes, et ſereniores habentes dies, demigrandum eſt.

CXXIII. Animus demiſſus malam concoctionem ſaepe comitatur, neque profectò, illo contriſtato, haec poteſt ſanari. Cùm ita ſit, plurimùm intereſt, e ſtomachi invaletudine laborantibus animos, quotquot poteſt modis, tollere.

CXXIV. Hunc in (CXXIII.) finem, qua mente et indole ſit aeger, introſpicere et pertentare medicum oportet. Quibus perſpectis, ei, quantùm poſſit, mos gerendus eſt. Laeto quoque mali exitu praedicto, eum confirmare, et ad ſpem ſanitatis erigere, perutile eſt: nam, utcunque re leve id ſit malum, de quo aeger conqueratur, tamen neutiquam nihili habendum eſt a medico.

CXXV. Quinimo, eodem (CXXIII.) confilio, multùm proficiet iis, ftomachi invaletudine trifticulis, immifcere fe rei alicui, quae, dum animos occupat, non nimis intendat. Nam melius eft, femper pro oculis habere aliquid expetendum, quod labore confequantur, quàm occupari, quo modo nihil prorfùs utile agendo brevis eheu! nimis vitae fumma praeterlabatur.

CXXVI. Seriis rebus intermiffis, animus identidem relaxandus eft ludo, joco, aliifque oblectamentis. Haec enim animum, qui feriis fatiffecerit, multo magis recreant, quàm ignaviâ languidum et demiffum. Intelligendum autem eft, omnia, quibus remittatur animus, plùs profutura, fi fint fub pleno Jove, et fimul, velut aucupatio, venatio, equitatio, dum, novis deinceps oblatis, mentem in varias rapiunt partes, corpus mediocriter exerceant.

CXXVII. Eorum, porrò, intereft, quibus ftomachus refolutus et languidus eft, rationem habere,

habere, et quando et quamdiu dormiant. Quòd ad tempus enim, quo ſomnus capitur, intelligendum eſt, ſomno, quem, a media nocte ad octavam horam ante meridiem, aliquis capit, vires non aequè refoveri, ac eo, quo fruitur a decima hora nocturna ad quintam matutinam.

CXXVIII. Quare ita (CXXVII.) ſit, forſitan poteſt eo explicari, quòd febricula, qua etiam ſaniſſimi quotidie plùs minùs implicantur, aliqua ex parte, arcetur ſomnum primâ nocte ineundo; et, primulo mane, expergiſcendo vitantur debilitas ea et laxitas, quibus ſomniculoſi afficiuntur *.

CXXIX. Succo *gaſtrico*, ut iis accidit, qui a ſtomachi invaletudine laborant, vel deficiente vel vitiato, ejuſdemmodi ſuccus aliorum animalium, in ventriculum aſſumptus, ejus vice, ad tempus,

* Vid. A. P. Wilson. Diſſert. Inaug. *De Dyſpepſia*, p. 22 — 24.

tempus, fungi poteſt. Hoc probabiliſſimum reddit id, quod literis prodidit CARMINATIUS, medicus ITALICUS; qui, plurimis medicamentis, quibus *Dyſpepſiam* ſanaret, fruſtrà adhibitis, tandem induxit in animum periclitari, quid ſuccus aliorum animalium *gaſtricus*, contra eandem, poſſet. Periculo facto, res ad ſpem proceſſit: nam aeger primùm levatus eſt, deinde ad ſanitatem perductus.

CXXX. Etiamſi de medicamentis fuſè diximus, tamen, ut nobis videtur, eos, quorum ventriculi concoquere nequeunt, ad ea, ut ad concoctionem valeant, neutiquam, niſi cùm urgeat neceſſitas, confugere oportet. Quinimo, ſi quando ea aſſumere opus ſit, caveat aeger, ne multo eorum uſu ſibi indulgeat, aut diuturno perſeveret; nam, licèt praeſentia mala levent, tamen efficiendo, ut ingraveſcat prima cauſae origo, committunt, ut, haud multò pòſt, graviora ſuperveniant.

CXXXI. Cùm ita (cxxx.) ſit, ii, quotquot, prae ventriculi invaletudine, eſcas concoquere nequeant, a medicamentis, niſi ubi urgeat neceſſitas, abſtineant; et quàm poſſint maximè dent operam, ut diaetâ idoneâ, aëra purum et frigidulum hauriendo, ſeſe quotidie exercitando, in frigidarium uno alterove die deſcendendo, omnibus ſimul cauſis, quae occaſionem praebeant, ſedulò vitatis, primam mali originem ſtirpitùs tollant.

FINIS.

CORRIGENDA.

§ XXIV. lin. 2. pro *epigaſtrei*, lege *epigaſtrii*,
XLVIII.——11. *pro* nequunt, *lege* nequeunt,
XCVI.——3. *pro* GAUBUS, *lege* GAUBIUS,
CI. 1.——1. *pro* Vomitus, lege *Vomitus*,—